

עלייה עונתית בבקשות לצווי הגנה נגד אלימות במשפחה

והתחזית: חם מהרגיל

אצל עורכי הדין לדיני משפחה החופש הגדול הוא העונה החמה לסכסוכים בהולים סביב הסדרי משמורת ילדים: צווי עיכוב יציאה נגד נסיעות לחו"ל, מחלוקות סביב רישום לבית ספר חדש או מעבר דירה. "בכל משפחה עם ילדים הקיץ הוא נקודת שינוי, וכשההורים מסוכסכים זה זמן טוב לריב", מסבירים המומחים. במקרים קיצוניים זה מגיע לאלימות

שנתית בארץ. האב הוציא נגדם צו עיכוב יציאה מהארץ בטענה שהם הגיעו כדי להישאר כאן, בעוד שהאם דורשת להחזיר אותם בחזרה.

נסיעה עם הילדים למדינה מסוכנת?

"עורך דין שמתמחה בחטיפות ילדים ובאמנת האג יודע שאם נפל עליו תיק בפגרה והוא החליט לקחת אותו, או הלכה לו החופשה", אומר עו"ד רונן דליהו, יו"ר הוועדה לענייני משפחה בלשכת עורכי הדין במחוז תל אביב והמרכז. דליהו מספר כי רוב מקרי ההגירה לחוץ לארץ מתרחשים בקיץ בגלל ההזדמנות להעביר את הילד לבית ספר חדש בתחילת שנת לימודים. "ההורים מנצלים את העובדה שהילדים בחופשת הקיץ כדי לעבור, ואז הוויכוחים מתחילים. התיקים האלה חייבים להיפתר בתוך זמן קצר ומחייבים את בית המשפט לדון בהם מהיום להיום, ואין זה משנה אם השופט שמטפל בתיק נמצא בתרונות או לא". עו"ד סמוכה מספר שדיונים בענייני חטיפות ילדים נקבעים בתוך זמן קצר ועורכי הדין חייבים להיות זמינים ומוכנים גם בתקופת הפגרה: "טיפלתי בתיק חטיפה של ילדים מהארץ לחו"ל. לאחר שבית המשפט דן בתיק ופסק

צמרת פרנט

בזמן שרוב עורכי הדין מנצלים את תקופת הפגרה כבתי המשפט בחו"ל דשי הקיץ ל"ניקוי שר לחנות", חופשות ויציאה מוקדמת מהמשרד, מגור שלם של עו"ד רון ממשך לעבוד במרץ, ולעתים אף בבהילות רבה מהרגיל. הודשי הקיץ, שבהם הילדים בחופשה, מומנים לעורכי הדין לענייני משפחה את אחת התקופות הבעייתיות ביותר בתחום, שגם כן רווי יציאים ורגשות סוערים: "מדי קיץ מסתמנת עלייה במספר התיקים שבהם נדרשים בתי הדין הרבניים לדון במשמורת ילדים, בהסדר ראייה ובצווי עיכוב יציאה מהארץ", אומר ל"כלכליסט" הרב אליהו בן דהן, מנהל בתי הדין הרבניים. "בפגרה אנחנו עובדים כרגיל", אומר עו"ד ציון סמוכה, מהבכירים בעורכי הדין בתחום. "אין לנו שקט, המשרדים לא נסגרים, ואין אצלנו דבר כזה לתלות מפתח וללכת. גם בתי המשפט שלנו לא נחים, בהוצאה לפועל מוונות עובדים כרגיל, ויש אפילו שופטים שקובעים תיקים להוכחות בפגרה".

המחלוקות בין בני זוג שמובילות לגירושים אינן נפתרות גם לאחר שמי ערכת היחסים מגיעה לסיימה, מסבירים עורכי הדין לענייני משפחה. להפך, אם מעורבים במחלוקת גם ילדים, קיים סיכוי גבוה שהדברים רק יילכו ויסתבכו, ואין כמו חופשת הקיץ להעצים אותם. עורכי הדין מוצאים את עצמם לפיכך מבלים את הקיץ בהגשת בקשות רחופות לביטול צווי עיכוב יציאה מהארץ עקב נסיעות לחו"ל, בניסוח הסדרים שנוגעים לקייטנות, מעבר דירה ומחלוקות על חל הונד הילדים שמתעוררות זמן קצר לפני שנת הלימודים נפתחת. "בכל דינמיקה של משפחה עם ילדים הקיץ הוא נקודת שינוי, ויש יותר אירועים שקשורים לילדים", אומר עורך הדין יורם ירקוני, "וכשההורים מסוכסכים זה זמן טוב לריב".

"בקיץ, גם אם בתי המשפט בפגרה, הורים צריכים להיות עם יד על הדופק מחשש שההורה בעל המשמורת יבצע מהלך חד-צדדי", אומרת עו"ד מתת פלסנר. "בתקופה הזו מופר לא פעם האיזון בגלל שינוי שההורה עושה לגבי מסגרות חינוך. לדוגמה, אני מטפלת עכשיו בתיק משמורת גדול, שבו אני מייצגת אב שביקש להוציא צו מניעה שאוסר על האם להעביר את הילדים למקום מגורים ומסגרת חינוך חדשים. לאב נודע על כוונת האם רק לאחר שאחת הילדות סיפרה לו שבבית הספר נערכה לכבודה מסיבת פרידה.

האם כבר ביצעה את כל הסידורים ור-שמה אותם לבית ספר חדש, וכרגע אסר עליה בית המשפט את המעבר". "רוב ההסכמים שמתניחים להסדר ראייה לא מכוונים עד התו האחרון", אומר עו"ד שמואל מורן, ראש ועדת ילדים ונוער בלשכת עורכי הדין. "הם לא יורדים לרלווציות הקטנות, למשל לאיוו קייטנה ילכו הילדים, מה עושים אם יש דיל של הרגע האחרון לחו"ל, או אם נכנס למשוואה בן זוג חדש". "לפני כשבוע", הוא מספר, "הייתי בדיון דחוף שנקבע בעקבות רצונה של האם לקחת את שלושת הילדים

להשתתף בתחרות ביוון. הילדים התכוונו כל השנה לתחרות והאב החליט פתאום שהוא חושש שהאם תחטוף את הילדים. מכיוון שבתיקים שבהם מעורבים ילדים, בניגוד למבוגרים, לא צריך להוכיח שיש סכנה ממשית כדי לבקש צו עיכוב יציאה, הפרוצדורה היא קשה יותר ודורשת, בעיקר בפגרה, טיפול מהיר. בסופו של דבר צו העיכוב בוטל, והילדים נסעו והזרו עם מרליה". מורן מספר על מקרה נוסף שבו הוא מטפל שמאפיין את תקופת הקיץ ודרש דיון דחוף: "מדובר בילדים שחיים עם האם בחו"ל והגיעו לחופשה



יורם ירקוני: "הרישום לבתי הספר הוא זמן נוח לכולם לשנות הסדרים. יש לי תיק שבו שני הילדים החליטו בחופשה לעבור לגור עם האב ולהירשם לבית ספר חדש"



ציון סמוכה: "בפגרה אנחנו עובדים כרגיל. אין לנו שקט, ואין אצלנו דבר כזה לתלות מפתח וללכת. גם בתי המשפט שלנו לא נחים, ובהוצאה לפועל מזונות עובדים כרגיל"



רון דליהו: "הצורך לקבל החלטות שלא נזקקים להן בימים רגילים מעלה את רמת הסכסוך. ההורים חייבים להיפגש, הם צריכים לדבר, וכתוצאה מכך רמת האלימות עולה"



צילום: אוראל כהן, שאיל וול, צביקה טישור, אילי טישור, יוחאלי אדום



מתת פלסנר:
"בקץ, גם אם בתי המשפט בפגרה, הורים צריכים להיות עם יד על הדופק מחשש שההורה בעל המשמורת יבצע מהלך חד-צדדי, לדוגמה שינוי לגבי מסגרות חינוך"

שמואל מורן:
"רוב הסכמי הסדרי הראייה לא יורדים לרזולוציות הקטנות, למשל לאיזו קייטנה ילכו הילדים, מה עושים אם יש דיל של הרגע האחרון לחו"ל, או אם נכנס למשוואה בן זוג חדש"

מבינים שלהחלטות שלהם יש השלכות מרחיקות לכת לעניין בני הזוג. מהנהלת בתי המשפט סירבו להגיב לפניית "כלכליסט" באשר לעבודת בית המשפט למשפחה בחודשי הקיץ. פתיחת שנת הלימודים הקרבה מהווה גם היא כאמור קרקע פורייה לסכסוכים: "הרישום לבתי הספר הוא זמן נוח לכולם לשנות הסדרים, וגם הילדים עצמם מנצלים זאת", אומר עו"ד ירקוני. "אני מטפל במקרה שבו שני ילדים בני 12 ו-14 ניצלו את החופשה והחליטו לעבור לגור עם האב ולא לחזור לאם שהיא בעלת המשמורת. עכשיו צריך לחפש עבר רם מוסד חינוכי אחר, והאם שמרגישה 'נבגרת' לא מוכנה לחתום על המע"ב. מובן שעכשיו צריך לרוץ לבית המשפט בבקשה לתת צו בעניין".

שינוי באורח החיים של ההורים משפיע גם הוא על אופן חינוך הילדים ומוכיל לריגנים חדשים שיש לפתור לפני פתיחת שנת הלימודים: "התעסקתי בסוגיה של ילד שהיה צריך להתחיל את שנת הלימודים בכיתה א'", מספר מורן. "האב שחזר בתשובה פנה לבית הדין הרבני, שלו היתה הסמכות בשאלת החינוך, שקבע כי הילד ילמד בבית ספר דתי. האם סירבה ופנתה לבג"ץ, ובינתיים, מאחר שלא היה ברור לאיזה בית ספר הילד ילך, הוא נשאר בבית. בג"ץ החליט בסופו של דבר שהילד צריך ללכת לבית ספר חילוני מכיוון שזו המסגרת שאליה הוא רגיל".

לפחות יש זמן לגישור

אבל לא כל תופעות הקיץ קשורות דווקא בסכסוכים מרים שעוסקים במשמורת ילדים. לעתים החופש הוא דווקא הזמן הטוב ביותר ליישב ולפתור מחלוקות בדרך רגועה יותר. עו"ד פלסנר מספרת שהקיץ נתקלה בתופעה חדשה של עלייה במספר הזוגות שרוצים לסיים את מערכת היחסים בדרך של גישור: "אנשים מנצלים את הזמן החופשי שיש להם כעת כדי לסיים מערכות יחסים בלי לערב את בתי המשפט, אולי כדי לפתור דף חרש לקראת השנה החדשה". tzameret.pernat@calcalist.co.il

שיש להחזיר את הילדים לארץ, נסעתי לחופשה של כמה ימים לחו"ל. אלא שהאם החליטה לערער על ההחלטה לבית המשפט המחוזי והדיון נקבע במהירות לזמן שהייתי בחו"ל. התחננתי לבית המשפט שידחה את הדיון עד לחזרתי, והוא אכן נדחה". אבל הסיבות לבקשות להוצאת צו נגד נסיעה עם הילדים לחו"ל אינן מתייחסות רק לחשש מחטיפות, ובתי המשפט מתמודדים עם מגוון רחב של טענות. "כרגע בית המשפט דן בתיק שבו האם רוצה לנסוע לחו"ל עם הילדים למרינה מסוימת", מספר דליהו, "והאב חושש שיש בכך סיכון משום שאותה מרינה נמצאת ברשימת המדינות שאינן מומלצות לנסיעה על ידי משרד החוץ. בית המשפט מתמודד כעת עם השאלה אם לאפשר לה לצאת עם הילדים למקום שיש בו סיכון".

שובט תורן נוסף

עורכי הדין מדגישים כי הסדרי הראייה הרחבים שמאפיינים את הקיץ אינם מסתכמים רק בהחלטה אם לא יפשו לילדים לנסוע לחו"ל או לשהות יותר או פחות זמן אצל אחד ההורים, אלא גם מעלים את רמת החיכוך בין ההורים לבין הילדים ובינם לבין עצמם, ומכאן גם את רמת האלימות: "מטבע הרברים הורים מתפנים יותר עבור הילדים בחופשות הקיץ", אומר דליהו, "והאינטראקציה הגבוהה עם הילדים, לצד הצורך לקבל החלטות שלא נדקקים להן בימים רגילים, מעלים את רמת הסכסוך והקונפליקט. ההורים חייבים להיפגש, הם צריכים לדבר, וכתוצאה מכך רמת האלימות עולה. סירה לי השבוע אחת השופטות התרניות בבית המשפט לענייני משפחה ברמת גן שהיה לה שבוע מוצף בצווי הגנה בנושא אלימות במשפחה".

התופעה אף גרמה לכך שאל התורנים הרגילים בבתי המשפט לענייני משפחה בערים הגדולות נוסף כל קיץ שופט תורן מבית משפט השלום, שכל תפקידו הוא לדרון בצווי הגנה: "יש לזהות תורן גדול מאוד כי הוא זמין", אומר דליהו. "החיסרון הוא ששופטי שלום לא תמיד מכירים את החומר ולא